

ถ้อยแถลง

ที่ สว(สนช) ๐๐๐๗/๙๗๖

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

เรื่อง ข้อเสนอของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อเสนอของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น

ด้วยในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ วันศุกร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ และครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๒ เป็นพิเศษ วันพุธที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ที่ประชุมได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ไว้บางประการ และมีมติเห็นด้วยกับข้อสังเกตนั้น

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงส่งข้อสังเกตดังกล่าวมาเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๙๗ วรรคสอง รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวสุภาวค์จิตต์ ไตรเทพพิสัย)

รองเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักการประชุม

โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๕๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๕๒

ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.

คณะกรรมการวิสามัญได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. แล้ว เห็นควรตั้งข้อสังเกต ดังนี้

๑. สมควรแก้ไขเพิ่มเติมเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ให้ชัดเจนและถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริง เพื่อให้การผังเมืองได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

“เหตุผล

โดยที่ระบบการผังเมืองของประเทศจำเป็นต้องมีกรอบนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับภาค และระดับจังหวัด เพื่อเป็นกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศในด้านการใช้พื้นที่เพื่อให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ โดยการนำไปสู่การปฏิบัติในรูปแบบของผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งเป็นแนวทางและแผนงานการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดเพื่อการพัฒนาทางด้านกายภาพและการดำรงรักษาเมือง กรณีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดรูปแบบการวางและจัดทำผังเมืองทุกระดับ พร้อมทั้งบริหารจัดการผังเมืองให้มีรูปแบบการดำเนินการและการบริหารจัดการที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยการวางกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดินระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง และระดับชุมชน ตลอดจนกระจายอำนาจในการวางและจัดทำผังเมืองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน และโดยที่การกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์พื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดินต้องสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาประเทศ กรณีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีคณะกรรมการที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในภาพรวม และคณะกรรมการที่เป็นผู้กำกับดูแลหน่วยงานภาครัฐให้ปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ประกอบกับในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมืองบางกรณีจำเป็นต้องใช้สิทธิเหนือเคหสถานและทรัพย์สิน รวมถึงการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ของเอกชนเพื่อประโยชน์สาธารณะ และการจำกัดขอบเขตในการเลือกถิ่นที่อยู่หรือการประกอบกิจการของบุคคล อีกทั้งกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาพื้นที่หรือการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศกับนานาประเทศ สมควรปรับปรุงเสียในคราวเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

๒. พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดเฉพาะวิธีการ หน้าที่และอำนาจ และการได้มาของผังเท่านั้น ไม่ได้กำหนดเรื่องคุณภาพของผังไว้ ดังนั้น การวางและจัดทำผังในแต่ละระดับกรมโยธาธิการและผังเมือง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้วางและจัดทำผังจะต้องคำนึงถึงคุณภาพของผังด้วย เพราะคุณภาพของผังจะมีผลโดยตรงกับประชาชน ชุมชน เมือง และประเทศ ซึ่งคุณภาพของผังที่ควรเน้น

และคำนึงถึงนั้น ได้แก่ การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ต้องมีความสัมพันธ์และไม่ขัดแย้งกัน
เอื้อต่อการที่ประชาชนจะดำรงชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข การคาดการณ์จำนวนและความหนาแน่น
ของประชากรในอนาคตเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดขนาดของถนน ปริมาณการใช้ไฟฟ้า น้ำประปา
และระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ

๓. กรมโยธาธิการและผังเมืองควรกำหนดจำนวนของจังหวัดในผังนโยบายระดับภาค
ให้ชัดเจนว่าผังนโยบายระดับภาคแต่ละภาคประกอบด้วยจังหวัดใดบ้าง เพราะปัจจุบันยังไม่มี
ความชัดเจนว่าผังนโยบายระดับภาคแต่ละภาคนั้นประกอบด้วยจังหวัดใดบ้างและตรงตามลักษณะ
ของการแบ่งเขตการปกครองหรือไม่ และนอกจากการกำหนดจำนวนของจังหวัดในผังนโยบายระดับภาคแล้วกรมโยธาธิการ
และผังเมืองจะต้องจัดเก็บข้อมูลของภาคด้วย เช่น ประวัติ จำนวนประชากร อาชีพหลัก ลักษณะภูมิประเทศ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การตั้งถิ่นฐาน การคมนาคม และสภาพทางเศรษฐกิจ เพื่อใช้เป็นข้อมูล
พื้นฐานในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงผังนโยบายระดับภาคด้วย

๔. ผังเมืองรวมเป็นผังที่มีคุณประโยชน์และเกี่ยวข้องโดยตรงกับประชาชน โดยปกติ
การวางและจัดทำผังเมืองรวมนั้นจะเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้า ๒๐ ปี แต่ในช่วงระยะเวลา ๒๐ ปี
นั้นสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมย่อมมีการเปลี่ยนแปลง พระราชบัญญัติฉบับนี้จึงกำหนดให้มีการประเมินผล
ผังเมืองรวมตามระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีและผู้ที่มีหน้าที่ต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงผังเมืองรวม
คือ กรมโยธาธิการและผังเมืองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตามเพื่อให้การแก้ไขผังเมืองรวม
ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่การประเมินผลผังเมืองรวมและการดำเนินการแก้ไข
ควรดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการท้องถิ่นที่ประกอบด้วยผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่นั้น
และต้องกระทำภายใต้เงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ ไม่ส่งผลเสียต่อชุมชน และจะต้องได้รับความเห็นชอบจาก
ผู้ที่อาศัยอยู่โดยรอบในรัศมี ๑๕๐ เมตรจากพื้นที่ที่มีการแก้ไขผังเมืองรวมนั้นด้วย และหากมีการแก้ไข
จนผังเมืองรวมนั้นเสียหายก็ควรดำเนินการให้มีการวางและจัดทำผังเมืองรวมในพื้นที่นั้นใหม่

๕. กรมโยธาธิการและผังเมืองควรจัดทำมาตรฐานกลางเกี่ยวกับข้อกำหนดการใช้ประโยชน์
ที่ดิน (บัญชีการใช้ประโยชน์ที่ดิน) เพราะปัจจุบันยังมีความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ในผังเมืองรวม ส่งผลให้ผังเมืองรวมนั้นไม่มีประสิทธิภาพและไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์เท่าที่ควร
โดยมาตรฐานกลางเกี่ยวกับข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นจะสามารถแก้ไขปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ในปัจจุบันได้ เช่น ที่ดินแปลงเดียวมีการก่อสร้างอาคารหลายชนิดจะจัดเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทใด
หรือที่ดินแปลงที่มีอาคารเดียวแต่มีกิจกรรมหลายชนิดจะจัดเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทใด เป็นต้น

๖. เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในการพัฒนาเมืองด้านเศรษฐกิจ สังคม
และสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพและเห็นผลเป็นรูปธรรม พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดหลักการเกี่ยวกับ
การพัฒนาเมืองขึ้นโดยได้บรรจุเรื่องการพัฒนาเมืองไว้ในผังเมืองระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผังนโยบายการใช้
ประโยชน์พื้นที่และผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน อย่างไรก็ตามเพื่อให้การพัฒนาเมืองตามพระราชบัญญัติ
ฉบับนี้บรรลุผลเป็นรูปธรรมกรมโยธาธิการและผังเมืองควรเสนอแนวทางเพื่อให้รัฐบาลจัดตั้งคณะกรรมการ
พัฒนาเมืองแห่งชาติที่ประกอบด้วยผู้แทนจากกระทรวงทุกกระทรวงและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในปัจจุบันและนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมืองในอนาคต

๗. การจัดตั้งคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้ความเห็นและอนุมัติผังเมืองระดับต่าง ๆ ควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่แท้จริงและควรเพิ่มกรรมการภาคประชาชน ประชาชนท้องถิ่นมากขึ้น หลีกเลี่ยงการใช้ระบบอุปถัมภ์ เส้นสายของสังคมไทย ไม่ควรปล่อยให้มีการเสนอโดยไม่มีข้อมูล และหลักวิชาการรองรับ การพิจารณาอนุมัติผังต้องยึดเกณฑ์มาตรฐานเป็นหลัก

๘. พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการปฏิรูประบบการผังเมืองของประเทศ มีการกำหนดกรอบนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับภาค และระดับจังหวัด คือ ผังนโยบายระดับประเทศ ผังนโยบายระดับภาค และผังนโยบายระดับจังหวัด เพื่อใช้เป็นกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศในด้านการใช้พื้นที่เพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปดำเนินการ มีคณะกรรมการที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในภาพรวม คือ คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ มีคณะกรรมการที่เป็นผู้กำกับดูแลหน่วยงานภาครัฐให้ปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง คือ คณะกรรมการผังเมือง นอกจากนี้ยังได้ยกระดับของผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะด้วยการเพิ่มรายละเอียดของผังขึ้นใหม่อีกหลายประการ รวมทั้งกำหนดให้ในขั้นตอนการวางและจัดทำผังระดับนโยบายจะต้องมีการประสานการดำเนินการกับหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านผังเมืองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จะต้องมีอิสระและรองรับงานด้านผังเมืองโดยเฉพาะ จึงควรแยกงานด้านผังเมืองออกจากงานด้านโยธาธิการและจัดตั้งเป็นหน่วยงานขึ้นใหม่ที่มีระดับเทียบเท่ากับสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เพื่อรับผิดชอบงานด้านผังเมืองเป็นการเฉพาะ

๙. กรมโยธาธิการและผังเมืองควรพิจารณาความเหมาะสมและปรับปรุงกรอบอัตรากำลังของผู้ปฏิบัติงานด้านผังเมืองให้สอดคล้องรองรับกับกฎหมายฉบับนี้ด้วย เพื่อให้มีจำนวนผู้ปฏิบัติงานที่เพียงพอกับภารกิจที่เพิ่มขึ้น

๑๐. ควรมีการเพิ่มบุคลากรด้านการผังเมืองให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและพัฒนาศักยภาพให้เกิดความรู้ความเข้าใจในงานด้านการผังเมืองยิ่งขึ้น ซึ่งอาจดำเนินการโดยการสนับสนุนงบประมาณในการจ้างบุคลากรและการจัดเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ซึ่งปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการผังเมือง

๑๑. ควรมีการจัดตั้งสถานักผังเมืองเพื่อทำหน้าที่ออกใบอนุญาตเช่นเดียวกับวิชาชีพควบคุมสาขาอื่น ๆ ที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีใบอนุญาต เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานวิชาชีพผังเมือง

๑๒. ควรแยกงานด้านการวางแผนออกจากการปฏิบัติ เนื่องจากงานผังเมืองเป็นเรื่องระดับประเทศและการพัฒนาประเทศในภาพรวม มีมิติของการพัฒนาในหลายระดับ หน่วยงานวางแผนจึงมีความสำคัญต่องานที่ทำหายตั้งแต่ระดับประเทศรวมถึงระดับท้องถิ่น การพัฒนาและการบริหารเมืองร่วมกันของแต่ละท้องถิ่น รวมถึงความท้าทายในการกำกับดูแลและการบริหารงบประมาณในการพัฒนาเมืองร่วมกัน

๑๓. คุณภาพของคณะผู้วางและจัดทำผังหรือคณะที่ปรึกษาซึ่งรับจ้างวางและจัดทำผังต่าง ๆ เป็นงานหลายสาขาวิชาและเกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. ๒๕๔๓ สาขาสถาปัตยกรรมผังเมือง ควรจะกำหนดเป็นสองประเภท คือ ประเภทที่บังคับตามกฎหมายและมีการจดทะเบียนวิชาชีพกับประเภท

ที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง และควรมีระบบการออกใบรับรองบุคคล นิติบุคคล หรือคณะที่ปรึกษา โดยให้สมาคมสถาปนิกสถาปัตย์กรรมผังเมืองเป็นผู้ควบคุม กำหนดจำนวนชั่วโมงที่ต้องอบรมด้วยความเห็นชอบจากกรมโยธาธิการและผังเมืองที่จะรับการรับรองให้เป็นผู้มีคุณสมบัติเป็นที่ปรึกษารับวางผังเมือง และเพื่อกำกับทิศทางการผังเมืองของประเทศ

๑๔. การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศและเมือง ควรจะต้องสอดคล้องกับนโยบาย แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในผังระดับนโยบายและผังปฏิบัติระดับต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

๑๕. พระราชบัญญัติฉบับนี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามมาตรา ๒๖ ประกอบมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อประโยชน์ของการผังเมือง กล่าวคือการใช้ประโยชน์พื้นที่และที่ดินในทุกระดับเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ จึงได้มีการบัญญัติเรื่องการเยียวยาความเสียหายและผลกระทบไว้ในหลายมาตรา โดยกำหนดให้มีนโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อให้เกิดการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม เช่น ในกรณีการปรับอัตราส่วนพื้นที่อาคาร การใช้มาตรการด้านการเงิน การคลัง หรือแนวทางที่เหมาะสมอื่น ๆ ในองค์ประกอบของผังเมืองรวมซึ่งใช้เป็นพื้นฐานของผังเมืองเฉพาะด้วยนั้น การดำเนินการข้างต้นนอกจากจำเป็นต้องมีแนวทางปฏิบัติเพื่อเยียวยาตามหน้าที่และอำนาจขององค์กรและกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารแล้ว รัฐบาลควรต้องมีการบัญญัติและปรับปรุงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยภาษีอากร ประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นต้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและมีการเยียวยาผลกระทบที่มีประสิทธิภาพ เป็นรูปธรรม เกิดความเสมอภาคตามมาตรา ๒๕ วรரசี ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๑๖. ควรกำหนดมาตรการหรือแนวทางสร้างแรงจูงใจและกลไกให้สามารถใช้ที่ดินเอกชนเพื่อเป็นสวนสาธารณะ/พื้นที่สีเขียว โดยให้สิทธิประโยชน์ตอบแทน ซึ่งจะทำให้มีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น โดยที่รัฐไม่ต้องเป็นเจ้าของที่ดินทั้งหมดและควรพิจารณาการใช้ประโยชน์สาธารณะอื่น ๆ เพิ่มเติม นอกจากการใช้เป็นสวนสาธารณะด้วย

๑๗. การผังเมืองจะต้องเป็นแม่บทหลักที่จะชี้นำการพัฒนาในระดับประเทศ โดยกรอบการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นตามผังเมืองนั้นต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์แหล่งน้ำธรรมชาติ และพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสมตามระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (แผนที่ Agri - map) ที่กำหนดโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเฉพาะในส่วนพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุด ในการทำการเกษตรกรรม (S1 และ S2) เพื่อไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ประโยชน์หรือเกิดการบุกรุกของประชาชนอันจะทำให้พื้นที่เหล่านี้ต้องสูญหายไป นอกจากนั้น การอนุรักษ์แหล่งน้ำธรรมชาติและพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสมยังช่วยให้สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความสามารถในการแข่งขันในประเด็นที่ ๑ การเป็นมหาอำนาจทางการเกษตรที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลิตภาพการผลิตทั้งเชิงปริมาณและเชิงมูลค่า ความหลากหลายทางสินค้าเกษตรทั้งเกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรอัตลักษณ์ และสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ ด้วย

ตลอดจนต้องมีการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างจริงจังไม่ให้ขยายตัวกีดขวางเส้นทางน้ำหรือการรुकู้ทางน้ำ โดยเฉพาะในชุมชนขนาดใหญ่ พื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจและแหล่งท่องเที่ยว

๑๘. ในการประเมินผลการเปลี่ยนแปลง สถานการณ์ และสภาพแวดล้อมในการใช้บังคับผังเมืองในแต่ละระดับ ควรจะต้องแจ้งผลให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการผังเมือง การพัฒนาเมืองตามประเภทของเมืองที่แตกต่างกันให้พัฒนาได้ตามวัตถุประสงค์ของเมือง

๑๙. ควรให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการจัดทำผัง เช่น การวางและจัดทำผัง ปัญหาและความต้องการของพื้นที่ การออกแบบวางผัง และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเมือง ตลอดจนการนำผังไปปฏิบัติและการประเมินผลผัง ทั้งนี้ รูปแบบของการมีส่วนร่วมควรมีความแตกต่างกันเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาระดับนโยบายและผังระดับพื้นที่ เช่น การสร้างเครือข่ายอาสาสมัคร การสร้างศูนย์เรียนรู้จากการปฏิบัติ การแจ้งทางไปรษณีย์หรือท้องถิ่นนำส่ง เป็นต้น นอกจากนี้ เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพควรปรับปรุงระบบฐานข้อมูลที่ใช้ประกอบในการวางผังเมืองให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลร่วมกับหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ และมีความถูกต้องทันสมัยอยู่เสมอ

๒๐. การบังคับการให้เป็นไปตามผังเมืองนั้น ควรต้องเพิ่มมาตรการเกี่ยวกับการรายงานการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ การร้องเรียนและแจ้งข้อมูล และการลงโทษหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดอย่างจริงจัง รวมทั้งเพิ่มมาตรการทางบริหารและมาตรการทางการเงินเพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประชาชนปฏิบัติตามผังเมืองที่กำหนดขึ้นอย่างจริงจังด้วย

๒๑. การประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ทำมา ๔๐ ปี ได้ประโยชน์น้อย ผู้ที่เข้าร่วมประชุมมีน้อยและส่วนใหญ่ไม่รู้จักผังเมือง จึงควรปรับเปลี่ยนวิธีการเป็นวิธีจัดสัมมนากลุ่มเป้าหมาย โดยขอความร่วมมือจากคณาจารย์มหาวิทยาลัยและท้องถิ่นเพื่อร่วมให้ความรู้ สอบถามปัญหา สร้างความต้องการเพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาจัดทำเป็นวิสัยทัศน์ แนวคิด อนาคตของเมือง (Scenario) ซึ่งเป็นความต้องการของเจ้าของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

๒๒. กรมโยธาธิการและผังเมืองควรมีการจัดทำข้อมูลในเรื่องความเป็นมาในอดีตย้อนหลังไปเพื่อที่จะใช้บอกความเป็นไปในอนาคต ๒๐ ปีข้างหน้าในรูปของ Big data ให้กับทุกคนทุกภาคส่วนได้ใช้อ้างอิงโดยประชาชนสามารถเข้าถึงและสืบค้นได้โดยสะดวก

๒๓. ควรพิจารณาการตั้งคณะกรรมการสามัญด้านการตั้งถิ่นฐาน การผังเมือง และการพัฒนาเมือง ขึ้นในระบบงานของรัฐสภา เนื่องจากการปฏิรูปด้านการผังเมืองและการพัฒนาเมืองนั้นจำเป็นต้องมีการออกกฎหมายและแก้ไขกฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นโยบายการพัฒนาเมืองและกระบวนการผังเมืองมีประสิทธิภาพและสร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชน

๒๔. เพื่อประโยชน์แก่การผังเมืองในอนาคตอาจกำหนดให้มี “สภาผังเมือง” ซึ่งประกอบด้วยสภาผังเมืองกลางและสภาผังเมืองท้องถิ่น ทำหน้าที่ในการพิจารณา เผยแพร่ ให้ความรู้ แบ่งปันข้อมูล การใช้ประโยชน์พื้นที่ การใช้ประโยชน์ที่ดิน อัตราความหนาแน่นของประชากร การจัดทำแผนที่ดิจิทัล การจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบดิจิทัล การเชื่อมแผนที่และข้อมูลกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ด้านคมนาคมขนส่ง ด้านการเกษตร ด้านภัยพิบัติ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านที่ดิน ข้อมูลประชากรและอื่น ๆ โดยสภาผังเมืองกลาง

จะมีผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วประเทศรวมทั้งกรุงเทพมหานครร่วมเป็นสมาชิก ส่วนสภาผังเมืองท้องถิ่นจะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งเป็นสมาชิก มีการเลือกตัวแทนเพื่อผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่เป็นประธาน และให้มีผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมืองทำหน้าที่เป็นรองประธานทั้งสองสภา

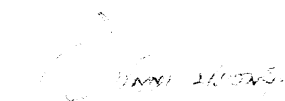
๒๕. ในการวางและจัดทำผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะซึ่งจะต้องมีสาระองค์ประกอบที่สำคัญในเรื่องโครงสร้างการคมนาคมและการขนส่งนั้นจะต้องคำนึงถึงนโยบายและการบริหารจัดการกับสภาพปัญหาการจราจรในพื้นที่ที่เกิดความแออัดหนาแน่นในชุมชนจากการอยู่อาศัยและการประกอบธุรกิจที่ได้ส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดอย่างมากโดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๒๖. การกำหนดให้นำประกาศกระทรวงมหาดไทยเสนอต่อคณะรัฐมนตรีโดยตรงตามมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่งนั้น ก็โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการลดขั้นตอนทางปฏิบัติให้น้อยลง เนื่องจากในการวางและจัดทำผังเมืองรวมนั้น ได้มีกระบวนการในการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้โอกาสในการโต้แย้งคัดค้าน และมีการสอบทานความเหมาะสมโดยคณะกรรมการผังเมืองอยู่แล้ว การให้หน่วยงานอื่นทำหน้าที่ตรวจสอบประกาศกระทรวงมหาดไทยในเรื่องดังกล่าวอีกตามวิธีปฏิบัติราชการปกติหลังจากที่ได้ดำเนินการกระบวนการทั้งหมดมาแล้ว จึงมีความจำเป็นน้อยและอาจทำให้เกิดความล่าช้า อันจะมีผลทำให้การวางและจัดทำผังเมืองไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้

๒๗. ในการแต่งตั้งผู้แทนหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผังเมืองจำนวนไม่เกินสี่คนตามมาตรา ๘๕ (๑) นั้น ควรพิจารณาแต่งตั้งผู้แทนจากกรุงเทพมหานครให้เป็นกรรมการคนหนึ่งด้วย

ถูกต้องตามมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร้อยตำรวจเอก หลุยง

(วิริยญา ประสพสุข)

ผู้อำนวยการสำนักงานการประชุม

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ